

Cronologia de Zush a Eivissa a càrrec de Xavier de Luca

Albert Porta neix a Barcelona el 1946. És un artista de formació autodidacta, ha desplegat durant dècades la riquesa i la complexitat del seu univers interior, donant-li forma en diferents llenguatges i suports, fins i tot amb la creació d'un estat propi: l'Evrugo Mental State. Les identitats que ha adoptat al llarg de la seva trajectòria han estat diverses: Albert Porta de naixement, Zush com a primer nom artístic a partir de 1968, i Evru nom actual i que adopta arran de les exposicions Zush. La campanada al MNCARS, Madrid, l'any 2000 i Zush. Tecura, al MACBA, Barcelona, l'any 2001.

S'interessa des de molt jove per l'art, seguint classes de dibuix i visitant assíduament les galeries d'art de Barcelona. El 1962 descobreix a la vitrina de la Galeria René Metras una edició de poemes de Juan-Eduardo Cirlot amb il·lustracions de Modest Cuixart, que el portaran a conèixer personalment al galerista. Metras es convertirà en el seu pare artístic, qui el recolzarà, animarà i acompanyarà en els seus inicis. En la Barcelona dels primers anys 60, Albert Porta formarà part del grup del "Jardí del maduixer", amb Jordi Galí i Sílvia Gubern, amb qui organitza petites exposicions amb altres artistes com Antoni Llena i Àngel Jové. Participa a la seva primera exposició professional el 1964, la mostra col·lectiva Presencias de nuestro tiempo i dos anys més tard a l'exposició Galí, Fried, Porta, organitzades ambdues per la Galeria René Metras

L'any 1968 marcarà un abans i un després en la trajectòria de l'artista. Després de ser arrestat i acusat per consum de drogues, i de passar uns dies retingut a la Model, va ser internat durant tres mesos a l'Hospital Frenopàtic de Barcelona.

És durant aquesta estada on coneix a l'Armando, un pacient amb el que juga a inventar noves paraules. L'Armando és qui li va donar el nom de Zush i va acompanyar l'artista en aquesta nova etapa vital. En aquest mateix any presenta la que seria la seva primera exposició individual Alucinaciones a la Galeria René Metras.

Erwin Bechtold, és qui l'anima a anar-se'n a viure a Eivissa, on residia des de feia uns anys. Un cop instal·lat a Eivissa, i gràcies també a la connexió d'Erwin Bechtold, entra en contacte amb el galerista Ivan Spence. La seva col·laboració es va estendre alguns anys, donant lloc a diverses exposicions. Va ser en aquell moment en què Zush va conèixer la Kate (Kaenia en evrugui) i el seu fill Oliver. Filla de l'Ivan Spence, Kate seria la seva dona fins al 1974 i amb ella va tenir dos fills, l'Aldous (1970) i la Kaisu (1973).

Aquest primer període a Eivissa obre a l'artista moltes connexions amb una diversitat cultural i artística rica, a través de moltes persones que havien trobat a l'illa un territori favorable per a la llibertat individual i col·lectiva. Els seus vincles amb altres artistes europeus que va conèixer aleshores perduren en l'actualitat, com són els casos de Felix Waske, Jean Willi i Horst Haack

El galerista Fernando Vijande, que va posar en marxa el 1971, juntament amb Gloria Kirby, la Galeria Vandrés a Madrid, viatja a Eivissa per descobrir nous artistes amb els que poder organitzar l'exposició Eros y el arte actual en España, en la que Zush acabaria participant.

Aquest primer contacte donarà lloc a una primera exposició individual de Zush a la Galeria Vandrés l'any 1973, que ja desplegava gran part dels imaginaris creats per l'artista a Eivissa.

El 1974, Zush va exposar la seva obra recent a Barcelona, de manera conjunta i simultània a les galeries René Metras i Dau al Set, sota el títol Obras de Porta Zush 1965-1971. Es tracta d'una exposició important en la seva trajectòria, que compta amb el text de presentació de Maria Lluïsa Borràs i, tot i que la col·laboració entre galeries fou complexa, va afavorir que l'obra de Zush tingués molta visibilitat i suscités molt d'interès entre els col·leccionistes de la ciutat.

És precisament en aquesta exposició en què Josep Suñol descobreix l'obra de Zush, i on té l'oportunitat d'adquirir alguna de les seves primeres obres. El col·leccionista tot just començava a configurar la col·lecció que es convertiria en la seva dedicació principal durant la resta de la seva vida i Zush esdevé un dels seus artistes principals. L'amistat i complicitat que Suñol estableix amb Zush fou clau en molts moments, fet determinant perquè la Fundació Suñol compti avui amb un dels fons més extensos de l'obra de l'artista, amb més de tres-centes peces.

A partir de 1975 compaginarà la seva residència a Eivissa amb estades als Estats Units, després d'haver rebut una beca de la Fundació Juan March, que li permetrà desenvolupar una recerca al MIT (Massachusetts Institute of Technology) de Boston sobre la tècnica hologràfica.

Mesos més tard s'instal·la a Nova York, on crea l'obra After the Eclipse. La pintura fa al·lusió directa a la mort del dictador Franco el 20 de novembre de 1975, que l'artista representa com una gran taca que apareix en el centre de la composició eclipsant la lluna. L'any següent realitzaria l'exposició After the eclipse a la Galeria Vandrés a Madrid on a més de l'obra esmentada va mostrar-ne d'altres realitzades entre Eivissa i Nova York.

També va realitzar l'exposició La morte della mia vita passata a la Galleria Marlborough de Roma i l'any següent va participar a la VI Documenta de Kassel, a la secció de dibuix i llibre d'artista.

És en aquest període que coneixerà Nata (Nasha en evrugui), que serà la seva parella entre 1975 i 1982. En l'evolució de la construcció de l'Evrugo Mental State, Zush desenvolupa entre 1978 i 1979 una moneda pròpia, els tucars (paraula que prové del verb i fonema "tocar" en català), que seria vàlida per a l'ús entre la seva comunitat. També va crear una sèrie de dibuixos on presenta l'evolució gràfica i conceptual d'aquesta moneda.

Un any més tard, el 1980, va poder realitzar una edició impresa a Barcelona de setze mil exemplars dels bitllets de cent tucars. D'aquest procés de treball es podran veure dues exposicions: Asura Tucare, a la Galeria Vandrés de Madrid i Tucare, a la Galeria Joan Prats de Barcelona.

Aquest mateix any Zush va participar, juntament amb Sergi Aguilar, Carmen Calvo, Teresa Gancedo, Muntadas / Serran Pagán, Miquel Navarro, Guillermo Pérez Villalta, Jordi Teixidor i Darío Villalba, a l'exposició New Images from Spain al Solomon R. Guggenheim Museum a Nova York. La mostra, comissariada per Margit Rowell, va comptar amb les complicitats de Fernando Vijande i Josep Suñol. A més de l'exposició al Guggenheim de Nova York, les obres es van poder veure en una itinerància que va recórrer el Museum of Modern Art a San Francisco; la Hasting Gallery a Nova York; l'Spanish Institute a Nova York, entre d'altres.

L'any 1982 participa a la XII Biennale Musée d'Art Moderne de la Ville de Paris, acompanyat per Miquel Navarro, de la mà de Fernando Vijande, i també participa a l'exposició Miró, Ponç, Zush, a la galeria Dau al Set a Barcelona.

El mateix any rep la beca DAAD Artists-in-Berlin Program, que el portarà a instal·lar-se a Berlín, presentant el 1983 els resultats en l'exposició Evrugo Mental State in Berlin a la DAAD Gallery.

És a partir de 1983 que deixa definitivament Eivissa, per instal·lar-se a Nova York, on exposarà la sèrie de cartes del tarot realitzades a l'illa, que més tard entrarien a formar part de la col·lecció del MoMA.

L'any 1984 s'instal·la de nou a Barcelona, on treballarà durant gairebé dos anys a l'estudi de Josep Suñol a la Galeria 2, seu actual de la Fundació Suñol.

Actualment viu i treballa al barri de Sarrià de Barcelona, i des del 1989 comparteix la seva vida amb Yoonah (Juns en evrugui).